

Сумський державний університет
Навчально-науковий інститут бізнес-технологій «УАБС»

**ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ
ФІНАНСОВО-КРЕДИТНОЇ СИСТЕМИ УКРАЇНИ**

МАТЕРІАЛИ

IV Всеукраїнської науково-практичної on-line-конференції
(Суми, 21–22 листопада 2019 року)

У двох частинах

Частина 1

Суми
Сумський державний університет
2019

7. Результати спільного проекту з Групою Світового Банку «Оподаткування 2019» - [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.pwc.com/ua/uk/press-room/2018/paying-taxes-2019-pwc-ukraine-comments.html>

УДК 336.14.352

Пономаренко Віктор Васильович

магістр,

Сумський державний університет

Наукові керівники:

Дехтяр Надія Анатоліївна,

к. е. н.,

Сумський державний університет

ПІДХОДИ ДО ВИЗНАЧЕННЯ КАТЕГОРІЇ «МІСЦЕВІ БЮДЖЕТИ»

Сучасний етап розвитку України тісно пов'язаний з євроінтеграційними процесами, що характеризуються структурною перебудовою бюджетної системи нашої держави в умовах децентралізації. Згідно з положеннями Європейської хартії про місцеве самоврядування на законодавчому рівні було закріплено основи функціонування місцевих органів влади. Закон України «Про місцеве самоврядування в Україні» від 21 травня 1997 року визначає принципи діяльності територіальних громад, їх повноваження, матеріальне та фінансове забезпечення [1].

На сьогоднішній день існування органів місцевої влади можливе при наявності необхідної ресурсної бази, яка формується у вигляді місцевих бюджетів. Вони відіграють ключову роль у функціонуванні місцевого самоврядування, тому дослідження сутності та змісту цієї категорії є вкрай актуальним і потребує особливої уваги.

Аналіз економічної літератури дає чітко зрозуміти, що серед вітчизняних та зарубіжних науковців немає одностайності при трактуванні поняття «місцевий бюджет». Зважаючи на багатогранність цього терміну, більшість авторів розглядають його з різних позицій.

Відповідно до першого підходу місцеві бюджети визначаються як система економічних відносин, що характеризується мобілізацією частини фінансових ресурсів на рахунках відповідної територіальної одиниці у вигляді фондів грошових коштів, призначених для використання на соціальні потреби даної громади. Такої думки дотримуються науковці Ніколаєва О. М., Маглаперідзе А. С. [2], Бечко П. К., Ролінський О. В. [3], Ходорович І. М. [4]. Зауважимо, що недоліком цього підходу є відсутність чіткого пояснення правового змісту місцевих бюджетів.

Представники другого підходу, такі як Павлюк К. В. [5], Сазонець І. Л., Гринько Т. В., Придатко Г. Ю. [6], стверджують, що місцеві бюджети виступають фондами фінансових ресурсів, необхідними органам місцевої влади для реалізації функцій та завдань, які покладені на них.

Згідно з третім підходом вчені розглядають місцеві бюджети як інструмент перерозподілу ВВП, а також національного доходу, за рахунок якого є можливість задовольнити місцеві органи влади необхідною фінансовою базою для ефективного виконання їх функцій та повноважень. Зокрема, акцент саме на цьому роблять автори Рева Т. М., Ковальчук К. Ф., Кучкова Н. В. [7], Власюк Н. І., Мединська Т. В., Мельник М. І. [8].

Слід зауважити, що прибічники другого і третього підходів розуміють поняття місцевих бюджетів лише в одному аспекті, не приділяючи належної уваги іншим його ознакам.

Прихильники четвертого підходу, Кириленко О. П. [9] й Опарін В. М. [10], наголошують на тому, що місцевий бюджет є планом, який детально розписує джерела формування та напрями використання наявних фінансових ресурсів місцевими органами влади протягом бюджетного періоду. Однак цей підхід, у

свою чергу, ніяким чином не розкриває економічної суті місцевих бюджетів як таких.

Враховуючи проблематику однозначного трактування даного терміну, деякі автори вважають за доцільне розглядати це поняття у комплексному розумінні. Зокрема Кравченко В. І. характеризує місцеві бюджети як економічну категорію, як правовий акт та як кошторис доходів та витрат відповідного органу місцевого самоврядування [11].

Таким чином, узагальнивши судження різних науковців виділимо власні чотири підходи до трактування поняття «місцеві бюджети»:

- за матеріальним змістом – як сукупність грошових коштів;
- за економічним змістом – як система відносин, що виникає в процесі акумулювання та використання фінансових ресурсів;
- за правовим змістом – місцевий бюджет як фінансовий план;
- за фінансовим змістом – як фонд фінансових ресурсів.

Отже, провівши ґрунтовний аналіз підходів до розуміння сутності поняття «місцеві бюджети», сформулюємо власне визначення. Місцевий бюджет – це окремий елемент у бюджетній системі держави, який виступає невід'ємним атрибутом будь-якої адміністративно-територіальної одиниці з відповідним правовим статусом та є джерелом формування її фінансової бази, необхідної для належного виконання функцій і завдань у системі економічних відносин щодо сприяння розвитку регіону та забезпечення добробуту місцевого населення. Місцевий бюджет гарантує зростання можливостей для розробки та втілення ефективних програм регіонального розвитку, без яких у місцевого самоврядування не може бути майбутнього.

Список використаних джерел

1. Про місцеве самоврядування в Україні [Електронний ресурс] Закон України від 21 травня 1997 року № 280/97-ВР. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/280/97-вр>. – Назва з екрану.

2. Ніколаєва О. М., Маглаперідзе А. С. Місцеві фінанси : навч. посібник. Київ : Центр навчальної літератури, 2013. 354 с.
3. Бечко П. К., Ролінський О. В. Місцеві фінанси : навч. посібник. Київ : Центр навчальної літератури, 2007. 192 с.
4. Ходорович І. М. Резерв управління доходною базою місцевих бюджетів: автореф. дис. Ленінград : ЛФЕІ, 1977. 84 с.
5. Павлюк К. В. Формування доходів місцевих бюджетів. *Фінанси України*. 2006. № 4. С. 24-37.
6. Сазонець І. Л., Гринько Т. В., Придатко Г. Ю. Управління місцевими фінансами : навч. посібник. Київ : Центр навчальної літератури, 2006. 116 с.
7. Рева Т. М., Ковальчук К. Ф., Кучкова Н. В. Місцеві фінанси : навч. посібник. Київ : Центр навчальної літератури, 2007. 208 с.
8. Власюк Н. І., Мединська Т. В., Мельник М. І. Місцеві фінанси : навч. посібник. Київ : Алерта, 2011. 328 с.
9. Кириленко О. П. Місцеві бюджети України : навч. посібник. Київ : НІОС, 2000. 384 с.
10. Опарін В. М. Фінанси : навч. посібник. Київ : МАУП, 1999. 160 с.
11. Кравченко В. І. Місцеві фінанси України : навч. посібник. Київ : Знання, 1999. 487 с.